

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA

ZBIÓR KLUCZOWYCH POJĘĆ Z PRZYKŁADAMI

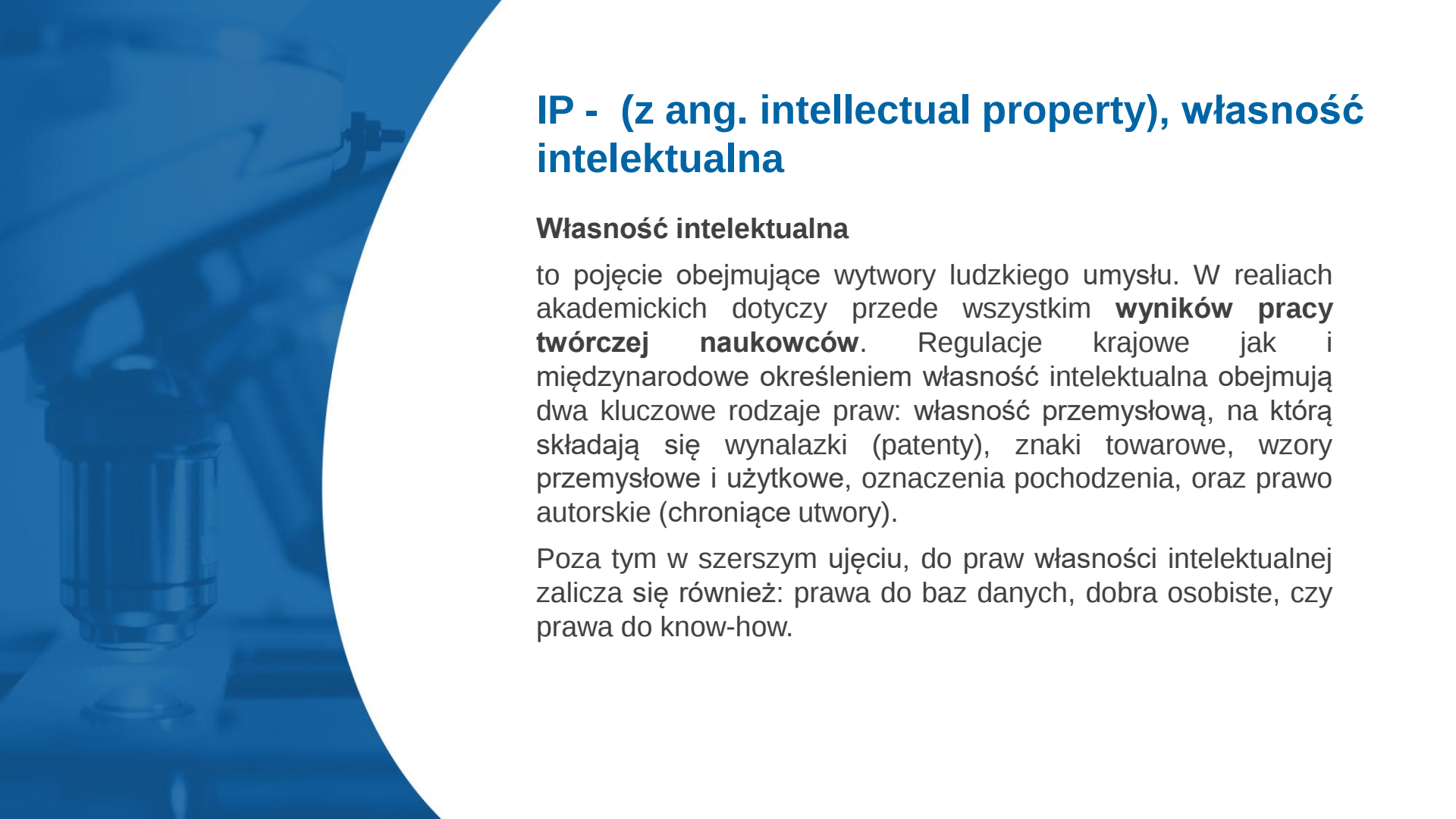

UNIwersytet Medyczny
IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU

Opracowanie przygotowano z myślą o pracownikach, pracowniczkach i osobach studiujących na UMP, które chcą odnaleźć się w gąszczu pojęć związanych z własnością intelektualną. Liczymy, że wiedza ta przyda się przy realizacji przyszłych badań naukowych i planowaniu projektów.

UNIwersytet Medyczny
IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU

IP - (z ang. intellectual property), własność intelektualna

Własność intelektualna

to pojęcie obejmujące wytwory ludzkiego umysłu. W realiach akademickich dotyczy przede wszystkim **wyników pracy twórczej naukowców**. Regulacje krajowe jak i międzynarodowe określają własność intelektualną obejmującą dwa kluczowe rodzaje praw: własność przemysłową, na którą składają się wynalazki (patenty), znaki towarowe, wzory przemysłowe i użytkowe, oznaczenia pochodzenia, oraz prawo autorskie (chroniące utwory).

Poza tym w szerszym ujęciu, do praw własności intelektualnej zalicza się również: prawa do baz danych, dobra osobiste, czy prawa do know-how.

Urzędy i organizacje

1. **Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (UPRP)** - polski urząd właściwy ds. własności przemysłowej. W ramach swoich kompetencji przyjmuje i bada zgłoszenia m. in. patentowe, wzorów czy znaków, udziela praw ochronnych i rozstrzyga sprawy sporne.
2. **EUIPO z ang. European Union Intellectual Property Office** Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej.
3. **EPO z ang. European Patent Office, Europejski Urząd Patentowy.**
4. **WIPO z ang. World Intellectual Property Organization, Światowa Organizacja Własności Intelektualnej.**

Innowacja

- nowość, celowo wprowadzona zmiana w technice, organizacji, działalności gospodarczej lub w innej sferze ludzkiego życia (za słownikiem UPRP).
- Wynalazek staje się innowacją, gdy można rozpoznać jego potencjał wdrożenia na rynku (np. nowe zastosowanie terapeutyczne leku).

Wynalazek

- dowolne rozwiązanie o charakterze technicznym, które może stanowić przedmiot ochrony patentowej. Jako efekt badań i analiz stanowi rzeczywiste rozwiązanie jakiegoś problemu (np. metoda wykrywania nowotworu płuc, US11656229B2).

Wynalazek biotechnologiczny

- jako szczególny rodzaj wynalazku składa się z materiału biologicznego, bądź go zawiera (np. genetycznie modyfikowane szczepy bakterii).
- Może też dotyczyć rozwiązania, za pomocą którego materiał biologiczny jest wytwarzany/przetwarzany/wykorzystywany (np. szczepionka na COVID-19, US12194090B2).

Uwaga!

W rozumieniu Ustawy Prawo własności przemysłowej (art. 28) **wynalazkami nie są** (katalog otwarty):

- **odkrycia**, teorie naukowe, metody matematyczne;
- wytwory o charakterze czysto estetycznym, np. obrazy, utwory muzyczne czy literackie;
- **plany, zasady** i metody dotyczące działalności umysłowej, gospodarczej czy rozgrywania gier;
- wytwory, które są niemożliwe do wykorzystania w świetle powszechnych zasad nauki (rozwiązania czysto abstrakcyjne);
- **programy komputerowe**;
- przedstawienia informacji.

Co nie podlega ochronie patentowej?

- wynalazki będące **sposobami leczenia** (np. procedury lecznicze) i **diagnostyki** (np. procedury diagnostyczne jak pomiar poziomu cukru we krwi u chorych na cukrzycę, ale urządzenie służące do oznaczania poziomu cukru już podlega ochronie) ludzi i zwierząt;
- **odmiany roślin** lub rasy zwierząt;
- przedmioty zgłoszenia, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z dobrymi obyczajami lub porządkiem publicznym.

Patent

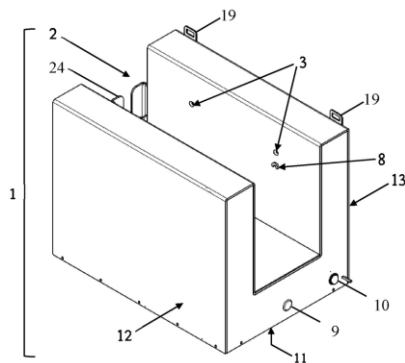
prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze danego państwa (za słownikiem UPRP). Z perspektywy naukowców kluczowe prawo zapewniające ochronę wynalazków, czyli technicznych efektów ich wieloletniej pracy twórczej.

Bez względu na dziedzinę techniki aby uzyskać ochronę zgłoszony wynalazek musi spełnić **warunki**:

Nowości	Poziomu wynalazczego	Przemysłowego zastosowania
przedmiot zgłoszenia nie może być częścią stanu techniki (w ujęciu światowym), czyli nie mógł być prezentowany publicznie (w formie artykułu, wystąpienia) , przed datą zgłoszenia do urzędu patentowego.	tzw. nieoczywistość rozwiązania , kiedy przedmiot zgłoszenia nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki. Przedmiot wynalazku może np. stanowić sposób na dotychczas nierozwiązany problem, lub zaspokajać nowe potrzeby społeczne.	możliwość wytwarzania produktu lub realizowania zgłaszanego procesu. Wynalazek ma umożliwić realne osiągnięcie konkretnego i praktycznego celu .

Wzór użytkowy

Wzór przemysłowy

Wzór użytkowy, W.129064,
Urządzenie do automatycznej
dezynfekcji ciała lub
przedmiotów.

tw. mały patent, nowe i użyteczne **rozwiązanie techniczne dotyczące kształtu, budowy** czy zestawienia przedmiotu o trwałej postaci (np. układ konstrukcyjny poduszki ortopedycznej, modyfikacja narzędzia chirurgicznego ułatwiająca jego trzymanie).

chroni nową i **indywidualną postać** wytworu (lub jego części), a konkretnie **estetyczne własności** nadane mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację (np. pojemnik na odpady medyczne, uchwyt hakowy robota medycznego).

Fig. 1

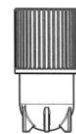

Fig. 2

Wzory przemysłowe:

Z lewej, Wp.28255,
Probówka z nakrętką do
przechowywania
materiału biologicznego;

Z prawej, Wp.29309,
Uchwyt hakowy robota
medycznego.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Know-how

alternatywa dla ochrony urzędowej (np. patentu), projekt wynalazczy **stanowiący tajemnicę** określonego podmiotu gospodarczego. Jest to forma faktycznej ochrony informacji praktycznych wynikających z pracy i badań (np. receptury), które są:

- a. Niejawne – nie są powszechnie znane/łatwo dostępne;
- b. Istotne - ważne i użyteczne z punktu widzenia wytwarzania produktów;
- c. Zidentyfikowane – opisane w wystarczająco zrozumiały sposób, aby można było sprawdzić wcześniejsze kryteria.

Ten sposób ochrony staje się szczególnie przydatny w sytuacjach, gdy wynalazek nie posiada zdolności do ochrony patentowej lub gdy jego publiczne ujawnienie, które wiąże się z ochroną patentową jest niekorzystne (np. gospodarczo).

Znak towarowy

to każde oznaczenie umożliwiające **odróżnienie** towarów i/lub usług jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa, możliwe do przedstawienia w rejestrze znaków towarowych w sposób pozwalający na ustalenie dokładnego **przedmiotu** udzielonej ochrony (za słownikiem UPRP).

Znakiem towarowym może być **wyraz** (w tym nazwisko czy slogan), **rysunek**, **ornament**, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna (np. kształt opakowania), melodia lub inny sygnał dźwiękowy.

Przy zgłoszeniu znaku należy określić znak towarowy oraz wskazać towary i/lub usługi, których ma dotyczyć (identyfikować) – warto myśleć perspektywicznie przy głoszeniu ponieważ tego **katalogu nie można rozszerzyć**.

Graficzny znak towarowy, 019079675,
UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. KAROLA
MARCINKOWSKIEGO W POZNANIU

Prawo autorskie

Zapewnia twórcom ochronę utworów i upoważnia autorów do decydowania o użytkowaniu dzieła i czerpaniu z niego korzyści finansowej. Utworem jest **każdy przejaw działalności twórczej** o indywidualnym charakterze, **ustalony w jakiejkolwiek postaci**, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia, np. artykuł naukowy, prezentacja multimedialna.

Są one objęte ochroną od momentu ich ustalenia **bez konieczności dokonywania rejestracji**, sam utwór nie musi być ukończony aby podlegać ochronie.

Warto mieć na uwadze, że **utworami nie są** m. in.:

- idee i pomysły;
- urzędowe dokumenty;
- akty normatywne lub ich urzędowe projekty;
- opublikowane opisy patentowe lub ochronne;
- **pomysły i tematy badawcze oraz teorie i fakty naukowe;**
- **elementy utworów pozbawione charakteru twórczego, np.: typowe tabele, rysunki, zestawienia pozbawione oryginalnej koncepcji np. alfabetyczne.**

Osobiste prawa autorskie – kluczowy element praw autorskich, są **nieograniczone czasowo oraz niezbywalne**. Należy przez nie rozumieć autorstwo utworu, prawo oznaczenia utworu swoim imieniem i nazwiskiem lub pseudonimem, nienaruszalność treści i formy, pozostawienie twórcy decyzji, kiedy i w jaki sposób jego utwór zostanie po raz pierwszy udostępniony publiczności, jak również możliwość nadzoru sposobu wykorzystania i eksploatacji własnego utworu.

Majątkowe prawa autorskie - przysługujące autorowi z tytułu stworzenia utworu. Prawa te są **zbywalne** w każdy dozwolony przez prawo sposób (m.in. sprzedaż, darowiznę), oraz podlegają dziedziczeniu. Istnieje możliwość upoważnienia innych podmiotów do korzystania (licencja) z utworu na określonych polach eksploatacji. Ten rodzaj praw autorskich jest ograniczony czasowo, tj. **trwają do 70 lat po śmierci twórcy**.

PODSUMOWANIE

RODZAJ OCHRONY	PRZEDMIOT OCHRONY	CHARAKTER OCHRONY	OKRES OCHRONY
Patenty	wynalazki	Prawno-urzędowy	Do 20 lat (coroczne przedłużanie ochrony)
Wzory użytkowe	wygląd wraz z właściwością funkcjonalną	Prawno-urzędowy	Do 10 lat (rozłożone na trzy okresy ochrony)
Wzory przemysłowe	forma (wygląd)	Prawno-urzędowy	Do 25 lat (rozłożone na pięć okresów ochrony)
Znaki towarowe	marka	Prawno-urzędowy	Odnawialne co 10 lat (nie ma limitu okresu ochrony)
Prawa autorskie	utwory, programy komputerowe	Prawny-nieurzędowy	Prawa osobiste – bezterminowo Prawa majątkowe – do 70 lat od śmierci twórcy
Know-how	plany, procedury, informacje	faktyczny	Bez ograniczeń

Bazy IP

Krajowe

Patenty/wzory/znaki towarowe: [Wyszukiwarka UPRP](#)

Wynalazki (międzynarodowe)

EPO: [Espacenet](#)

WIPO: [Patentscope](#)

Inne: [Google Patents](#)

Wzory przemysłowe (międzynarodowe)

EUIPO: [TMdesign](#)

WIPO: [Hague-Express](#)

Znaki towarowe (międzynarodowe)

EUIPO: [TMview](#)

WIPO: [Madrid Monitor](#)

Pytania?

Skontaktuj się z Działem Nauki, Innowacji i
Zarządzania Projektami UMP
ul. Fredry 10, pok. 145

Dział Nauki UMP

UNIwersytet Medyczny
IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU

